

Изложба Кнез Павле Карађорђевић краљевски намесник 1934–1941

У серији изложби о личностима које су у појединим периодима постојања југословенске државе имале пресудну улогу у креирању државних послова, Архив Србије и Црне Горе припремио је изложбу о кнезу Павлу Карађорђевићу. Претходно су у 2006. години одржане изложбе „Тито – Стаљин“ и „Александар I краљ Југославије 1918–1934.“

Изложба „Кнез Павле Карађорђевић краљевски намесник 1934–1941“ отворена је 26. септембра 2007. Аутори изложбе су др Гојко Маловић и архивиста Душан Јончић. Изложбу је отворио министар културе у Влади Републике Србије Војислав Брајовић уз присуство многобројних званица – представника дипломатског кора, научних, културних и јавних радника, као и представника великог броја архива из Републике Србије. За ову прилику посебно наглашавамо присуство кнегиње Јелисавете Карађорђевић, кћерке кнеза Павла, чији је ангажман био пресудан да се од Колумбија универзитета добије микрофилмована збирка кнеза Павла, која је уз још неколико фондова Архива СЦГ била основ за израду изложбе.

Документа презентована на изложби у пуној светлости приказују личност кнеза Павла како у сегменту приватног живота тако и његову државничку делатност. Поставку је пратио каталог који је опремљен скеновима најинтересантнијих докумената и пописом свих експоната. Значајан број докумената и фотографија први пут је изложен јавности што је изазвало посебну пажњу. Изложба садржи 212 докумената и подељена је на 25 поглавља. Тако структурирана изложба може се заокружити у пет тематских целина.

1. Приватни живот кнеза Павла. – Узбудљив приватни живот када је у питању кнез Павле Карађорђевић готово је судбинска ствар. Од ране младости као дете разведених родитеља школовао се у неколико земаља почев од Русије, Швајцарске, Француске, Србије, Италије до завршетка школовања у Енглеској. Силом прилика излази на главну политичку сцену после атентата на краља Александра I у Марсеју, али изразита склоност ка уметности и култури посебно га је карактерисала. (Родослов кнеза Павла Карађорђевића, Сведочанство кнеза Павла Карађорђевића о положеном испиту зрелости у Другој београдској гимназији, Потврда о смештају и боравку кнеза Павла Карађорђевића у „Кући“ Христова црква за време школовања у Оксфорду).

II. Унутрашњополитички односи. – За време краљевског намесништва земља је била оптерећена многим проблемима: политичким, националним, верским, социјалним, привредним и другим. Кнез намесник је покушао да уз помоћ владе Милана Стојадиновића стабилизује прилике, али процеси који су се одвијали првенствено на унутрашњој политичкој сцени нису му ишли на руку. Стално присутно хрватско питање у периоду његовог намесништва добило је свој епилог (Тестамент краља Александра I Карађорђевића о одређивању краљевских намесника, Извештај Милана Стојадиновића кнезу Павлу Карађорђевићу о ставовима Влатка Мачека о актуелној политичкој ситуацији у земљи, Преглед догађаја у вези са Конкордатом, Оставка петорице министара у влади Краљевине Југославије због различитих мишљења о хрватском питању и њен пад).

III. Културно-уметнички живот у Краљевини Југославији. – Афинитет кнеза Павла према уметности и култури исказан је у пуној мери за време краљевског намесништва. То се огледало у отварању културних установа и одржавању многобројних културно-уметничких манифестација (Уредба о спајању Историјског уметничког музеја и Музеја савремене уметности у Београду у јединствен Музеј кнеза Павла, Директор Музеја кнеза Павла Милан Кашанин обавештава министра Двора Милана Антића о преносу Мирослављевог јеванђеља у Музеј кнеза Павла, Изложба италијанског портрета кроз векове у Београду).

IV. Спољна политика у време краљевског намесништва. – Основна оријентација у спољној политици било је сређивање односа са Италијом, приближавање Немачкој нарочито на привредном пољу, јачање односа са савезницима из Балканског пакта и Мале Антанте (Политички споразум између Југославије и Италије закључен у Београду, Извештај о посети кнеза Павла Карађорђевића Италији, Поздравни говор немачког министра иностраних послова Константина фон Нојрата приликом посете Београду, Декларација сталног савета Балканског споразума са састанка у Анкари).

V. Краљевина Југославија на почетку Другог светског рата. – Иако је по избијању рата прокламовала неутралност Краљевина Југославија, притиснута развојем догађаја почетком 1941, уз ултимативну претњу Немачке приступила је Тројном пакту. Догађаји који су уследили – војни пуч, а затим и војна капитулација довели су до распарчавања земље, а кнез Павле се нашао у емиграцији. (Писмо Џорџа VI краља Велике Британије кнезу Павлу о подршци југословенској неутралности..., Протокол о приступању Краљевине Југославије Тројном пакту, Пол (кнез Павле) Џорџу, војводи од Кента, захваљује на разумевању за стање у ком се налази и пита га „Зашто у целом Британском царству и Америчком нема места које би било цивилизованије...“).

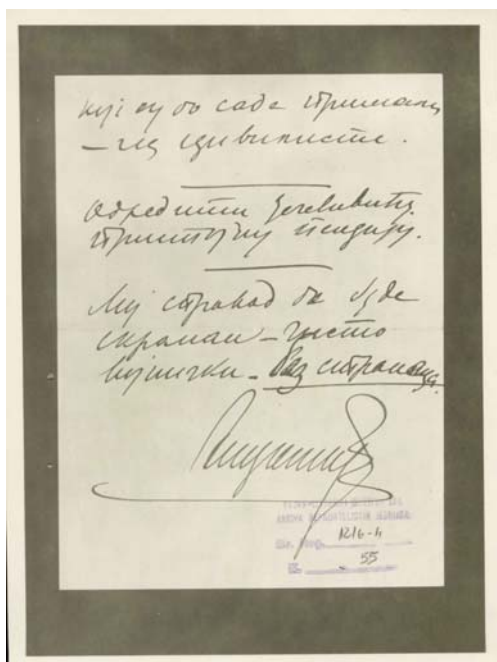
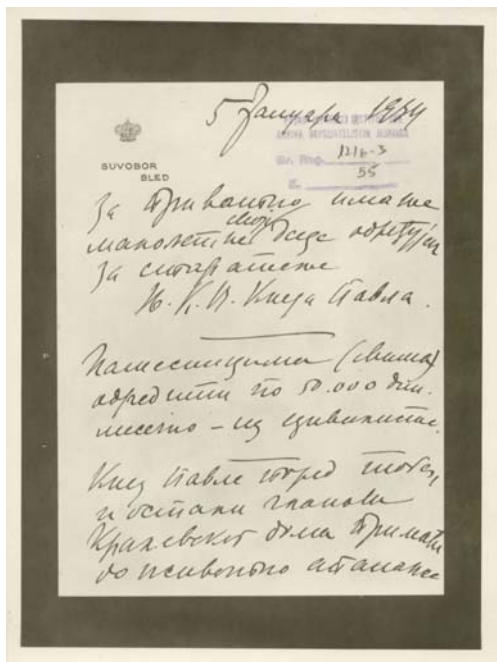
Изложба је изазвала велико интересовање и медијску пажњу не само стручне него и шире јавности, о чему сведочи велики број посетилаца за време док је поставка била отворена – до 31. октобра 2007.



Министар културе Републике Србије Војислав Брајовић отвара изложбу



Кнегиња Јелисавета Карађорђевић и в. д. директора Архива Миладин Милошевић на отварању изложбе



Документ са изложбе: Тестамент краља Александра I Карађорђевића о одређивању старатеља његовој малолетној деци, Блед, 5. јануар 1934. АЈ-74-23-40